

Handläggare
Denisa Fazlji
Telefon: 08-508 248 36

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Skillnadernas Stockholm

Svar på remiss från kommunstyrelsen Dnr: 1.5.1/507-2015

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar att lämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Kerstin Sandström
Stadsdelsdirektör

Lena Thorson
Avdelningschef

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden har förelagts att behandla ”Skillnadernas Stockholm” utifrån följande frågeställningar:

- Hur ser nämnden/bolagsstyrelsen på sina egna verksamhetsområden i arbetet med att motverka ojämnliska livsvillkor och verka för stärkt socialt hållbarhet i Stockholm stad?
- Vilka huvudsakliga utmaningar för att bidra till stärkt social hållbarhet i Stockholm stad ser nämnden/bolagsstyrelsen inom sina verksamhetsområden?
- Vilka ytterligare utmaningar, utöver de som framkommer i rapporten, kan nämnden/bolagsstyrelsen identifiera utifrån sina egna verksamhetsområden?

Skärholmens stadsdelsförvaltning
Socialtjänsten

Bodholmsplan 2
Box 503
12726 Skärholmen
Telefon 08-50824836
Växel 08-50824000
denisa.fazlji@stockholm.se
www.stockholm.se

Förvaltningen ställer sig positiv till delrapporten från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm och anser att kartläggningar och undersökningar av detta slag är betydelsefulla eftersom de kan ge en ökad förståelse för de olika förutsättningar

som råder och därmed ökar också möjligheterna att vidta åtgärder som förändrar.

Förvaltningen bedömer att ett jämlikt och hållbart Stockholm kan nås först när fler kvinnor och män ges en jämn fördelning av makt, uppmuntras till utbildning, ges möjlighet till arbete och när det finns en tillräcklig bostadstillgång.

De huvudsakliga utmaningarna som nämnden ser inom sitt område handlar om att öka antalet sysselsatta genom utbildning och förvärvsarbete, informationsspridning om samhället och den ökade bostadsbristen.

Andra utmaningar som nämnden har identifierat och som inte lyfts upp i rapporten är ett ökat antal ensamkommande flyktingbarn och ungdomar samt upplevd otrygghet i offentliga miljöer och våld i nära relationer som understödjer otrygghetskänslan.

Bakgrund

Rapporten ”Skillnadernas Stockholm” remitterades av kommunstyrelsen till samtliga stadsdelsnämnder i Stockholm, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, stadsbyggandsnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, Stockholms stadshus och Stadsledningskontoret (SLK). Remisstiden sträcker sig till och med den 30 oktober.

Ärendet

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm tillsattes med uppdrag att:

- Analysera skillnader i livsvillkor mellan grupper och geografiska områden i Stockholm stad.
- Identifiera och utveckla inriktnings- och verksamhetsmål för ett socialt hållbart Stockholm.
- Ge förslag på strategier och åtgärder för att minska skillnader i livsvillkor.
- Föreslå sätt att mäta och följa utvecklingen av skillnader i livsvillkor över tid i stadens system för styrning och ledning.

Rapporten ”Skillnadernas Stockholm” behandlar fem områden: välbefinnande och hälsa, uppväxtvillkor och utbildning, arbete och försörjning, boende och stadsmiljö samt demokrati och trygghet. I ”Skillnadernas Stockholm” framträder bilden av en stad där livschanserna är ojämnt fördelade mellan grupper och områden. Kommissionen menar dock att skillnaderna kan påverkas genom tidiga investeringar/insatser.

Stadsdelsnämnden har förelagts att behandla ”Skillnadernas Stockholm” utifrån följande frågeställningar:

1. Hur ser nämnden/bolagstyrelsen på sina egna verksamhetsområden i arbetet med att motverka ojämnliska livsvillkor och verka för stärkt socialt hållbarhet i Stockholm stad?
2. Vilka huvudsakliga utmaningar för att bidra till stärkt social hållbarhet i Stockholm stad ser nämnden/bolagsstyrelsen inom sina verksamhetsområden?
3. Vilka ytterligare utmaningar, utöver de som framkommer i rapporten, kan nämnden/bolagsstyrelsen identifiera utifrån sina egna verksamhetsområden?

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har beretts inom avdelningen för socialtjänst i samverkan med övriga avdelningar.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till delrapporten från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm och anser att kartläggningar och undersökningar av detta slag är betydelsefulla eftersom de kan ge en ökad förståelse för de olika förutsättningar som råder och därmed ökar också möjligheterna att vidta åtgärder som förändrar. Kommissionens arbete har synliggjort hur staden ser ut, det vill säga konstaterat att dagens Stockholm är en segregerad stad med stora skillnader mellan olika grupper när det gäller bland annat inkomst, hälsa och sysselsättning. Förvaltningen instämmer i att utjämnandet av existerande skillnader och en socialt hållbar utveckling skulle förverkliga en stor outnyttjad potential både ur ett individ- och samhällsperspektiv.¹ Förvaltningen anser att ett viktigt led i att skapa en socialt hållbar stad där makt, möjligheter och resurser är jämt fördelade är att ge alla samma förutsättningar att forma samhället och sina egna liv. Det gäller såväl medborgare med olika bakgrund men även samma förutsättningar för kvinnor och män. Ingen ska diskrimineras, förtryckas eller utsättas för hot och våld, inte på grund av etnicitet, sexuell läggning, kön eller någon annan orsak. Ingen särbehandling av människor ska ske.

Förvaltningen bedömer därför att ett jämlikt och hållbart Stockholm kan nås först när fler kvinnor och män ges en jämn fördelning av makt, uppmuntras till utbildning, ges möjlighet till arbete och när det finns en tillräcklig bostadstillgång.

---

¹ Rapporten ”Skillnadernas Stockholm” Sid. 80 f.

Bostäder/Trygghet

En av de viktigaste frågorna för att minska skillnader och skapa bättre förutsättningar för medborgarna är att det byggs fler bostäder. En orsak till den segregerade stad som framkommer i rapporten bedömer förvaltningen vara att de svagaste grupperna i samhället framförallt finns koncentrerat till vissa ytterstadsområden. När bostadsbyggandet ökar är det viktigt att det skapas ett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer och utformning som attraherar många olika grupper. Att skapa förutsättningar för en blandning av människor med olika utbildningar, yrken, bakgrund och erfarenheter ger ökade möjligheter till en integrerad stad.

Att bygga billiga bostäder där människor har råd att bo är angeläget. Det är dock något som behövs i hela staden och bör inte specifikt byggas i de områden som redan är socioekonomiskt svaga. Det riskerar att förstärka trenden att grupper med lägre inkomster och sysselsättningsnivåer koncentreras till hyresrättsområden i ytterstadsdelar.

Skärholmen tillhör ett av de stadsdelsnämndsområden i Stockholm där invånarna är mest trångbodda. Inom stadsdelsnämndsområdet finns också många bostadslösa som hyr i andra, tredje och fjärde hand. En osäker och otrygg situation som medför negativa effekter för de boende. Förvaltningen arbetar aktivt med den ökade bostadslösheten genom att informera bostadslösa och de som riskerar att bli bostadslösa om hur man söker bostad. På motsvarande sätt ges information om samhället till de som inte ingår i etableringsreformen och inte heller tillhör den utökade målgruppen. Många förväntar sig dock att förvaltningen ska ordna en bostad, vilket inte är möjligt.

Trygghetsmätningar visar att andelen personer som känner sig otrygga i sitt bostadsområde är bland den högsta i staden i Skärholmens stadsdelsnämndsområde. I samband med att nya bostäder byggs så är det samtidigt en möjlighet att utforma den fysiska miljön för att öka trygghetskänslan för de boende och skapa förutsättningar för en förbättrad social integration.² Skärholmen är en stadsdel med många naturområden, vissa välskötta och bevarade medan andra är vildvuxna och eftersatta. Miljöns utformning kan förstärka de boendes otrygghetskänsla eftersom det är svårt att få en tydlig överblick över mörka, tätvuxna stråk. De senare skulle därför

kunna användas till bostadsbyggandet och genom denna bostadsförtätning skulle tryggheten i området öka eftersom genomsynen i grönområden skulle vara bättre. Förutom slutna, överblickbara miljöer är det skadegörelse och nedskräpning som ökar otrygghetskänslan.

Våld i offentliga miljöer och våld i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem som understödjer otrygghetskänslan och som förvaltningen behöver arbeta mer med. Arbetet inom Relationsvåldsteamet (RVT) och sociala insatsgruppen (SIG) erbjuder större valmöjlighet för individen att välja sitt liv. Det arbete som bedrivs inom RVT och SIG antas bidra till minskat våld och kriminalitet samt ökad trygghetskänsla för de boende i stadsdelen. Trygghet är dock en känsla som inte alltid är kopplad till fakta. För att öka tryggheten behöver stadsdelen bli tillgänglig och befolkad av många människor som skapar trygghet genom sin närvaro.

Arbete och egen försörjning

För att människor ska kunna leva ett självständigt liv är möjligheter till (förvärvs)arbete en avgörande faktor. Inom arbetet med ekonomiskt bistånd pågår ett intensivt arbete med att stödja personer till egen försörjning.

Förvaltningen har observerat att målgruppen personer med beroende- och/eller socialpsykiatrisk problematik tenderar att bli större. Likaså ökar målgruppen med psykisk ohälsa och funktionsnedsättningar. Var tredje inskriven på Arbetsförmedlingen bedöms ha någon form av funktionsnedsättning.³ Med ökad problematik försvåras möjligheterna att ta del av den reguljära arbetsmarknaden och personer blir kvar som bidragstagare under lång tid. För dem som står långt ifrån arbetsmarknaden finns möjligheten att stärka sin ställning genom arbetsmarknadsåtgärder. Åtgärderna är många och det är många involverade aktörer vilket försvårar och komplicerar vägen ut i arbete och egen försörjning. För att arbetsmarknadsåtgärderna ska få full och önskad effekt behöver anställningsformer såsom praktik och arbetsträning att förenklas och förtydligas. Det är också viktigt att alla insatser syftar till att människor ska bli anställningsbara. Man behöver därmed titta på var resurser behövs och styra utbildningsinsatser och åtgärder ditåt.

Arbetslösa ungdomar är en prioriterad grupp där förvaltningen erbjuder feriearbete till ungdomar. I samarbete med Jobbtorg erbjuds klienter som är långtidsberoende av försörjningsstöd visstidsanställningar. Förvaltningens pågående arbete med att erbjuda feriearbete och visstidsanställningar behöver fortgå.

Inom enheten för ekonomiskt bistånd anlitas en konsultläkare som är psykiatriker för att stödja fler långtidsberoende att bli självförsörjande genom att få sjukersättning eller rätt insatser för att få tillträde till arbetsmarknaden. Att fortsätta korta bidragstider och stärka anställningsbarheten hos alla brukare/klienter/medborgare är ett viktigt uppdrag som behöver fortlöpa.

Förvaltningen uppmärksammar att det finns kvinnor som inte ges möjlighet att komma ut i arbete och unga kvinnor/flickor som inte tillåts att delta i fritidsaktiviteter. Förvaltningen anser att staden bör arbeta särskilt med insatser för att stärka allas fri- och rättigheter och samtidigt förebygga diskriminerande normer.

Förvaltningen ser också vissa inlåsnings effekter som arbeten som till exempel anhöriganställningar genererar och som främst drabbar kvinnor.

Utbildning/Informationsspridning

En av de viktigaste uppgifterna för förvaltningen är att möjliggöra uppväxtvillkor som ger alla barn, oavsett bakgrund lika chanser att lyckas. Skolan och förskolan har följaktligen en central roll i detta arbete eftersom utjämnandet av möjligheter sker där. Inom Skärholmens stadsdelsnämndsområde finns en stor andel elever som gått ut åk 9 med betyg som inte ger behörighet till nationella program på gymnasiet. Att elever fullföljer grundskola och gymnasieskola är ofta avgörande för att så småningom kunna leva ett självständigt liv med egen försörjning.

Förvaltningen har uppmärksammat att många av dem som socialtjänsten möter saknar kunskaper om Sverige och samhället. Förvaltningen kommer därför aktivt och fortlöpande verka för att de som är i behov av samhällsinformation också ska få den. En tätare samverkan med olika samarbetspartners och nyckelaktörer kan möjliggöra detta. En sådan viktig nyckelaktör är landstinget eftersom landstinget kan stötta förvaltningen i arbetet gällande välbefinnandet och (o)hälsan. Landstinget skulle även kunna fylla en viktig funktion vid uppsökande verksamhet när det gäller förskolan och förvaltningens mål att så många barn som möjligt ska bli inskrivna på förskolan.

Öppna förskolan har idag ett samarbete med landstinget som handlar om vikten av rörelse och hälsosam kost, projektet har ett bra resultat i den meningen att den når många familjer. Samarbetet skulle behöva utvecklas och hitta sätt för att också nå föräldrar som inte kommer till öppna förskolan. Förvaltningen håller och erbjuder kurser i föräldrastöd Komet och ABC. Det är dock få föräldrar/vårdnadshavare som anmäler sig varför förvaltningen behöver hitta fler verksamma arbetssätt som gör att föräldrarna/vårdnadshavarna söker sig till föräldrautbildningarna.

Fler personer tenderar att bli skuldsatta och förvaltningen har därför satsat på att ge hushållsekonomisk rådgivning som ett komplement till förvaltningens budget- och skuldrådgivning. Ett ytterligare uppdrag för utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningarna kan vara att utbilda i hushållsekonomi för att undvika framtida skuldfällor.

Ensamkommande flyktingbarn

Ytterligare en utmaning som staden står inför är det ökande antalet ensamkommande flyktingbarn som kommer. Förvaltningen har i år tagit emot drygt 60 ensamkommande barn och förvaltningen förväntar sig ett ökat antal både nya barn och anhöriga som beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning. När det gäller ensamkommande barn så har de rätt till samma stödinsatser genom socialtjänsten och samma rätt till utbildning som andra barn. Även här är boendefrågan central.

För att på bästa möjliga sätt kunna motta och ansvara för ensamkommande barn kommer förvaltningen att anställa fyra till fem socialsekreterare som ska ansvara för målgruppen. Tanken är att arbetsgruppen ska arbeta med hela processen, det vill säga ta emot anvisningar, utreda, placera och göra uppföljningar. Förvaltningen upplever redan i dagsläget svårigheter att rekrytera socialsekreterare och det här innebär att fler behöver rekryteras.

Bilaga

1. Rapporten ”Skillnadernas Stockholm”